

funt pauperibus eroganda. Sed occurrunt nonnulli, & etiam illicitè data, iis, qui dederunt, restituida contendunt, quia non est eorum translatum dominium, & vt eo priuentur debet condemnatoria, aut saltem declaratoria sententia precedere. Et hoc vltimum tenent P. Palauſi supra num. 10. & Diana s. Videndum.

Verosimilius reddendum etiam Ecclesia.

Cap. Exigit.

Quid de data à Parocho suo nomine. Vbi cum distinctione responſio.

Ecclesia, est non grauatæ, cur fieri debeat restitutio.

Notanda doctrina ex defectu rationis in presenti, que aliàs urget.

17 Et prædicti quidem dicendi modi probabiles sunt, id autem verosimilius apparet, quod ex Constitutione ipsa videtur non obscure deduci, dum in ea dicitur reddendum Ecclesie, à qua receptum est: pro quo & est illud in eadem Nouerim: se suspensos quousque de duplo huiusmodi grauatæ Ecclesie plenariam satisfactionem impenderint. Quomocumque ergo sumatur Ecclesia, iuxta num. 10. & præced. illi restitutio facienda est, quia in eo est grauatæ. Si autem Parochus, neque Ecclesie nomine neque Communitatæ, ad quam spectet Procuratio, sed suo dederit, & id licitè, valde verosimilis est sententia Alfonso à Leone de Censuris, Rollet. 4. lit. M. verb. Munera, eidem esse reddendum: quia vbi delictum non interuenit, neque poena esse debet; immò hoc videtur penitus exploratum. Si autem illicitè, restitutio est Ecclesie faciendæ, quia sic Constitutio determinat, complectens casus omnes eidem adaptabiles, vbi sine innocenti præiudicio id stare potest. Et licet de Ecclesia tantum videatur loqui, inde ad alios argumentum deriuatur: & ita reddendum Communitatæ quatenus grauatæ est. Ei ergo, qui est grauatæ, restitutio faciendæ. Atqui Parochus grauatæ non est, quia ipse sponte dedit: ergo iuxta Constitutionis mentem non est illi faciendæ restitutio. Cum ergo illi faciendæ non sit, debet equidem Ecclesie fieri aut pauperum subuentione, aut piorum aliorum operum effectio. Si dicas, Ecclesiam non esse grauatam, & solum erga grauatæ restitucionem indici. Respondeo, licet grauatæ Ecclesia non sit, ei tamen restitucionem faciendam, quatenus pro grauatæ & nõ grauatæ idem restitucionis modus assignatur. Quod ex eo vltimè ostenditur: Nam, vt n. 10. probauimus in Constitutione prædicta non solum agitur de acceptis ab Ecclesia, sed à quocumque alio ex visitatis: ergo cum pro illis nullus alius assignetur, cui debeat restitutio fieri, nisi Ecclesia, sit ei dem faciendæ esse: aliàs neque per sententiam eidem faciendæ erit, quia grauatæ non est: & tamen faciendæ esse per sententiam Auctores illi fatentur, & tantum declaratoriam criminis exigunt: declaratoria enim criminis ad crimen accipientis refertur, non ad dantem, cui nulla assignatur poena: ergo non debet dominio rei priuati priuari. Quod autem dicitur de necessitate sententiæ, sine qua nullus priuari rei suæ dominio potest, ex dictis circa primam Assertionem refellendum est, eum sic ad id verosimile Constitutionem in conscientia obligare, quod præter Citatos tenet etiam Nauarrus Consilio citato num. 5. Et in hoc quidem, præterquam quod mens videtur expressa Pontificum, deficit ratio illa, propter quam dicitur poenas huiusmodi non obligare in conscientia: quod scilicet iam esset quis poenæ executor circa se ipsum: id enim non accidit in presenti; quandoquidem is, qui dedit, solum habet ratione poenæ vt non recuperet, quod iam ipse à se abalienauerat, in quo negatiuè se gerit:

non ergo ex eo capite quidquam est quod obstat, iuxta veriorè sententiã loquendo, de qua in prima Assertionem.

18 Dico Septimò. Si quis id, quod ab aliquo accepit, eidem restituat, & ille ipsi redonet omnino sponte finito officio, talis redonatio nullius est momenti, quia restitutio est Ecclesie faciendæ. Contrarium sentit Diana supra in fine. sed id procedit ex eo quod tenet restitucionem faciendam ei, qui dedit: finito autem officio nullum est obstaculum receptioni. Sed cum contrarium vt probabilissimum sit propositum, iuxta illud philosophandum est, licet Dianæ sententia non careat probabili aliquo fundamento.

Assertiones aliæ circa absolutionem à poenis ob illicitam receptionem incurſis.

19 Dico octauò. Habens facultatem absoluiendi à suspensione dicta, quando restitutio ultra mensem differtur, probabiliter loquendo, potest tollere poenam restitucionis, quoad omne id, quod poenale in illa est. Est autem poenalis redditio dupli, & etiam simpli, quado omnino gratis datum est, iuxta dicta. Negat hoc Nauarrus Consilio citato num. 4. & 5. de facultate sacræ Pœnitentiariæ loquens, quia illius facultas, & similes, non sunt nisi pro foro conscientie tantum, poena autem dicta non pertinet ad illud: & præterea tantum est ad absoluedum à poenis Ecclesiasticis, non autem ad tollendæ grauamina in præiudicium tertij, quia id necessarium non est ad Sacramenti Pœnitentiæ administrationem. Sed affirmant alij, ex quibus P. Sa verbo Suspendio ipſo iure, num. 15. sic ait: Quod si absoluetur à poente absolueret, non teneretur ad duplum. Quod autem non obstat, in eo iuri tertij aliquomodo derogari, ex communi aliã doctrinã roborari potest, quam tradunt scribentes in Bullam Cruciatæ, dum aiunt, Confessarium virtute illius posse commutare votum poenale quoad poenam pecuniariam ex eius fractione incurſam. Sic plures, quos adducit Diana Parte 1. Tract. 11. Resolutio. 46. & idem dicendum de alijs similibus facultatibus, qualem habent communiter Regulares. Ratio illorum est; quia talis poena obligauit ex vi voti à principio: quod cum commutari possit, etiam & poena. Neque in hoc ius tertij violatur, quia ex pura promissione non acquiritur, quod proprie ad iustitiam spectet, vt communiter Doctores tenent: estque illud in promissionibus poenaliibus certius, quia minus voluntariæ sunt, propter quod etiam in votis poenaliibus facilius est dispensatio: & quæ referuata aliàs sunt; cum poenalia deprehenduntur, dispensationem more non referuatorum accipiunt, sic asserentibus plurimis, de quo dictum Tit. 12. num. 464.

20 Hoc autem non videtur præſenti casui accommodari posse, quia in ordine ad ea, quæ restituenda sunt, est ius in illis, quibus faciendæ est restitutio: per Constitutionem enim Pontificiam ipsi applicantur, iuxta dicta num. 10. vnde cum integrè redduntur, dicitur plenaria fieri satisfactio, vt vidimus num. 17. Satisfactio autem proprium iustitiæ dicitur ius in eo, cui faciendæ est. Præter-

Assertio 7. Quod restitutio, posse redonari.

Assertio 8. Quidquid poenale, in restitucionem posse tolli ab habente facultatem absoluedum à suspensionem.

P. Sa.

Probatio ex recepta doctrina de commutatione votorum poenaliuum.

Non bene casus præſentis accommodari ostenditur.

Præterquam quod id, quod de commutatione voti dicitur, locum non videtur habere posse; quia ibi obligatio soluendi poenam oritur à voto: in casu autem nostro obligatio similis non oritur à suspensione, sed suspensio cadit supra obligationem ipsam in conscientia vrgentem, iuxta dicta Assert. 1. eo quod ultra mentem fuerit dilata redditio, & plenaria satisfactio esse debeat. Et idem est de poena Interdicti, quæ Prælati superioribus imponitur. Et quidem ante elapsum mensem, & incurſum Ecclesiasticum vinculum tenentur omnes dicti poenam soluere, à qua obligatione nullus absoluerè potest. Si ergo elapso mense incuratur, & ita poena prædicta possit illis simul cum absolutione ab Ecclesiastica Censura remitti, iam ex dilacione solutionis, & incurſione poenæ, commodum reportatur, quod non videtur vllatenus admittendum.

Nihilominus probabilitas sustinetur, & fundatur amplius.

21 Et prædicta quidem satis vrgentia sunt, vt non possit cum absolutione poena prædicta remitti: nihilominus ad fundandam probabiliter ita sententiam, illud suffragari potest, quod licet poena à lege Ecclesiasticâ applicetur, non est tamen penitus exploratum in Ecclesia, verum ex tali applicatione ius iustitiæ resultare, etiam in conscientia debeat: tantum enim imponitur obligatio eam soluendi; quod stare sine rigore iustitiæ potest, sicut stat obligatio soluendi poenam ex voti violatione incurſam in casu dicto. Quando autem obligatio non est certa ex titulo iustitiæ, sine iniuriã stat priuatio, vnde & absolutio, quam comitari potest, non tollit propriè ius tertij, quia ius propriè dictum illud tantum est, quod à iustitia vt proprium obiectum respicitur. Licet autem ex incurſione Censuræ commodum huiusmodi reportetur, id videtur esse per accidens, eò quod qui absoluit, cuius potestas ad oblationem Ecclesiasticæ vinculi directè tendit, poenam nondum solum inuenerit. Cum enim beneficium Principis sit, latè interpretandum est, iuxta regulam Iuris notissimam: vnde non solum ad Censuram, sed ad poenam etiam extendendum.

22 Dico nonò & vltimò. A poena Interdicti, de qua num. 9. absolui possunt, qui in eam incurrerunt, virtute Bullæ Cruciatæ, & virtute priuilegiorum Regularium. Primum constat ex tenore ipsius Bullæ, & secundum item ex peculiaribus concessionibus, in quibus serè omnes communicant: neque enim illi peioris debent esse conditionis quàm alij. Et ita quod ad Bullam attinet, communiter tradunt scriptores, ex quibus videri possunt Trullenſis Lib. 1. s. 7. Cap. 2. Dub. 16. Villalobos Tractat. 27. Clausula, 9. s. 2. num. 26. P. Mendus Disput. 25. num. 112. P. Elcobar de Mendoza Tomo 1. Problematicarum disquisit. Lib. 7. num. 102. & alij, quos citant. Quod verò ad priuilegia spectat videndum apud P. Suarium Tomo 4. de Religione, Tractat. 10. Lib. 9. Cap. 2. num. 23. Et hoc procedit, si opinione probabilis, de qua Assert. 8. se velit prædicti tueri; aliàs namque non est refugium illud necessarium. Cum enim reddere, quod lege præscribitur, teneatur, absolui nequeunt, nisi post satisfactionem: eã autem factã non videtur absolui necessaria: quia Interdictum impositum, dum aliquid ab Ecclesia præceptum non sit, eo factò cessat sine alia

absolutione, vt aduertit Glossa circa citatum Caput. Exigit, verb. Quousque. Et in Cap. Si quis sum. 81. dist. verb. Emendent. Pro quo & videri possunt Auctores, quos adducit Diana Parte 5. Tractat. 10. Resolut. 74. Quia verò Censura sine absolutione non tollitur, dicendum in prædicto casu à iure absolui eum, qui tandem præceptum impleuit, vt loquuntur citati: si enim ius interdicere potest, cur non & absoluerè?

Specialis doctrina circa absolutionem ab Interdicto.

CAPUT III. An vsus quorundam Indiciorum Episcoporum probari debeat, qui Visitatores secum ducent, dum ipsi per diocesim discurrunt.

23 Ad hoc, & pius sic factum videtur necio autem an semper pietas hæc, iuxta Apostolum, sit ad omnia vtilis, quæ vtilitati præcipuè temporali Visitationum videtur militare. Vnde aliquos ex iis satis nummatos ex hoc euasisse ministerio certa experimenta demonstrantur. Non video autem vnde hæc possint emolumenta procedere. Procuratio enim geminari nequit (si tamen & illa esse lucrosa potest) vt & sua Episcopo, & Visitatori sua eriam tribuatur: cum vnã tantum esse reddendam, expressum habeatur in Cap. Felicitas, de Censuris, &c. in Sexto. Quod si Episcopus Confirmationis tantum Sacramentum ministraturus diocesim obeat, suis id sumptibus debere facere Concilium Tridentinum videtur statuisse Sessio 24. Cap. 3. de Reformat. dum Procuracionem tantummodo ex titulo Visitationis concedit: & ita declaratum à sacra Congregatione Cardinalium videri potest apud Barbosam ibi, & Allegat. 73. num. 53. de Potestate Episcoporum. Vbi alios adducit: quod & notauit ante illos P. Sa. Verb. Episcopus, num. 14. Neque videtur fieri satis, si dicatur Episcopo & Visitatori eadem victualia ministrari, neque inde sumptus eorum, qui visitantur, augeri, quandoquidem Visitatori seorsim visitanti deberentur: cum certum sit splendidiorem procuracionem Episcopis exhiberi. Præterquam quod ex victualium exhibitione nullus ditescere potest; cum tamen, vt diximus, Visitatores prædicti non modica ex visitatione pecuniarium emolumenta consequantur. Videtur ergo res ista grauandis conscientie opportuna.

Vfus quorundam, & difficultas circa illum.

Vnã tantum debetur procuratio, & hæc visitanti, & non tantum Confirmati.

24 Dico primò. Vtus prædictus iustificari potest, si Visitatores timorata conscientie sint, & vt tales cogniti, & qui ad expediendam breuius Visitationem, & minus grauandam visitatos, sedulam operam conferre possint. Et splendidiior quidem Procuratio tunc Episcopis attribui potest, & ab eisdem turâ conscientia admitti: quia & visitare dicuntur, cum ad ipsos grauiora negotia referantur, & Visitatoribus assistant, vt suo illi muneri meliùs satisfaciant. Circa quod, cum ex zelo boni communis agitur, & Episcopi non suam, nec suorum, sed Dei causam spectare penitus comprobantur, non est scrupulus iniiciendus, cum aliquid hac in parte eorum sit relinquendum arbitrio, nec temporis ita limitanda momenta

Assertio 10. Vnde iustificari potest.